

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, VI., váczi körút 3.

hová minden küldemény intézendő.

TÁRSADALMI HETILAP.

SZERKESZTI

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:

Egész évre házhoz küldve . . . frt 7.—
Félévre „ 3.50
Negyedévre „ 1.75

Egyes szám ára 14 kr.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Trefort Ágoston

a zsidó hittudomány érdekében.

Viszonyaink közt nem kell többé tartanunk attól, hogy a zsidó felekezet hazánkban nem produkál annyi intelligenciát, illetve annyi világi ismeretekkel felruházott férfit, a mennyi őt lélekszámánál fogva megilleti. Sőt nem panaszkodhatnánk e tekintetben, ha mindjárt 3-szor hatszázharmincznyolczezren lagnának Magyarországon. A mitől azonban a zsidó felekezetnek, mint ilyennek igenis tartania kell, az az, hogy kihal belőle a zsidó tudomány, hogy kihal a zsidóságból a zsidóság ismerete. Tessék utána járni például annak, hogy hányan vannak felnőtt zsidó ifjak közt, kik ismerik — nem a szentirást eredeti nyelvében, a zsidóság eme legnagyobb büszkeségét, legszebb örökét — hanem közülök hányan ismerik egyáltalán a szentírás betűit? Ha így folyik ez tovább, kipuhtul belőlünk a zsidó ismeret, zsidóság pedig zsidó ismeretek nélkül: nem zsidóság többé. Azok, kik azt mondják erre: hisz ez jó lesz így; csak azt bizonyítják, mennyire igazunk van, mennyire sülyedt már a zsidó tudományok elhanyagoltatása következtében a nemes felekezeti öntudat a mai magyar zsidóság kebelében és mennyire jogosan üdvözölhetjük az alább következő miniszteri határozatot.

A Jesibák és Talmud-Tóra intézetek viszonyaink közt a gondolkodó és felekezetét igazán szerető zsidó szemében, annál nagyobb fontosságot nyernek, mennél inkább bizonyossá válik, hogy zsidó ismereteket tágabb értelemben (a budapesti rabbiszemináriumtól eltekintve) csakis ezekben tanítanak nemcsak leendő rabbiknak, hanem különféle pályákra készülő zsidó ifjaknak is. Ezek az intézetek azonban mindeddig majdnem folytonos zaklatásoknak

voltak kitéve, majd a hatóságok, majd a haladást rosszul értelmező hitsorsosok részéről, a mint ez például Kisvárdán is történt, a mi a miniszteri határozatot provokálta is.

Eltérnénk elvüinktől: »dicsérni a helyest tisztán a helyes kedveért s kikelni a helytelen ellen, csak azért, mert helytelen« ha nyíltan ki nem mondanók, miszerint vallás- és közoktatásügyi miniszterünknek, kinek egyes tényei ellen nem egyszer élesen keltünk ki, eme legújabb intézkedéséért teljes elismerésünkkel kell, hogy adózzunk.

Egyetértünk nemcsak abban, mi ez intézkedésében a Jesibák és Talmud-Tóra-intézetek szabadságát és hatáskörét tágitja, hanem abban is, miben őket megszorítja. A ki Trefort ur ő excelenziájának eme intézkedésében tanácsosul szolgált, — hogy nem az orthodox iroda volt, azt bizony tudjuk — az szolgálatot tett az egész zsidó felekezetnek.

A miniszteri határozat, mely Szabolcs megye közigazgatási bizottságához van intézve, következőképen hangzik:

*Vallás és közoktatási magyar kir. minister.
45544. szám. Másolat.*

Szabolcs megye közigazgatási bizottságának. — A kisvárdai talmud-tóra ügyben a közig. bizottság m. évi augusztus hó 11-én tartott ülésében 1105. sz. a. hozott határozatát nemkülönben az ezzel jóváhagyott alsóbb fokú határozatokat is feloldom, és a megye főispánjának m. évi november hó 5-én 419. sz. a. kelt jelentésével felterjesztett iratokat, valamint a megye alispánja m. évi november hó 7-én 12243 sz. a. kelt felterjesztésének mellékletét a következő kijelentése mellett küldöm meg a közigazgatási bizottságnak tudomás és további megfelelő intézkedés végett:

Minden izraelita hitközségnek nemcsak joga, hanem kötelessége is a vallásoktatásról gondoskodni,

s nincs az illető hitközség ez érdeemben csupán a tanköteles koru gyermekekre szorítva, hanem folytathatja bár rabbija, bár szabadon választott hitoktatói által a zsidó hittudományokbani oktatást a tanköteles koron túl lévő ifjakkal is akár talmud tóra, akár bet-hamidrás vagy jesiba elnevezésű iskoláiban anélkül, hogy e végből hatósági engedélyre szüksége volna. Az 1885 évi november hó 13-án 1924 eln. sz. a. kiadott szabályrendeletem életbelépése óta továbbá, egyedül anyakönyvvezetés szempontjából van feljogosítva törvényhatóság közign. bizottsága, idézett szabályrendeletem 5 §-a szerint az anyakönyvvezető rabbi okiratait felülvizsgálni, egyébként ugy a rabbi, valamint a talmud-tóra illetve a vallástanító választása mindig az illető izraelita hitközség szabad akaratára van bízva. Ebből kifolyólag tehát a valamely izraelita hitközség kebelében fenálló — bármi nevű. — zsidó hitoktatással vagy vallástörvények előadásával foglalkozó vallásiskola ügyeibe a hatóság, vagy a kir. tanfelügyelő csakis annyiban van feljogosítva s kötelezve avatkozni, a mennyiben azt a közegészségügyi tekintet, valamint azon körülmények ellenőrzése követeli, vajjon részesülnek-e a talmudiskolát látogató tanköteles gyermekek azonkívül rendszeres népiskolai oktatásban, és vajjon a talmudiskolában nem adatnak-e elő a tisztán vallási tantárgyakon kívül világi tantárgyak is, mi által az illető vallási iskola zugiskolává minősülne.

Alkalmazva ezen elveket a kisvárdai talmud- és vallásiskolákra: nincs feljogosítva a hatóság sem Grünwald Mór rabbtól, sem pedig Wollhändler Jakab, Ehrenfeld József, Feldmann Sámuel, Fränkel Jakab és Berliner Márton vallástanítóktól képesítő okleveleket vagy tanítási engedélyokmányokat követelni, ez utóbbiaktól különösen azért nem, mert a kisvárdai rabbiságnak folyó évi május 1-én 120 sz. a. kelt, Kisvárdai város előljáróságához intézett, és az iratok közt fekvő jelentéséhez képest nevezett vallástanítók kizárólag a helyi állami iskola izraelita vallásu növendékeinek vallásoktatására vannak alkalmazva. Minthogy azonban tapasztaltatott, hogy e vallásoktatást a nevezett tanítók saját egészségtelen lakásaikon s teljesítik, helyesen járt el a hatóság, midőn ettől a vallástanítókat eliltotta, de közegészségési szempontból a helyi hatóság további kötelessége arra is kiterjed: hogy a kisvárdai izr. hitközséget arra szorítsa, miszerint mindennemű vallás oktatást az általa alkalmazott rabbik és vallástanítók által egyedül az ezen célra berendezett szabályszerű tantermekben eszközöltessen; hogy továbbá arra ügyeljen, miszerint a kisvárdai izraelita hitközség által berendezett helyiségeken kívül, jelesen szük magánlakásokban semmiféle izr. vallásoktatás ne végeztesse.

Végül még megjegyzem, hogy a kisvárdai izraelita talmudtanodát látogató idegen illetőségű bel- vagy külföldi ifjakra más rendőri szabályok nem alkalmazhatók, mint a minők a helyhatóságnál más foglalkozású hasonkoru ifjakra nézve fennállanak.

Budapest, 1887 december 20.

Trefort s. k.

Egy kis felekezeti statisztika.

A „közgazdasági és statisztikai évkönyv“ (et*), melynek újabb folyama most hagyta el a sajtót, lapozgatva: figyelmemet többek között a magyarországi zsidók viszonyai vonták magukra. Az adatok, melyekkel találkoztam, bizonyára nem mind újak, s sok tekintetben hézagosak; de mégis szolgálatot vélek tenni a zsidók iránt érdeklődőknek, midőn ez adatokat egybeszedve s másokkal kiegészítve, egymás mellé állítom.

A magyar korona országaiban az utolsó népszámlálás adatai szerint van **638,314** zsidó, vagyis az összes lakosság 4.03% zsidó. Ez a szám ugy oszlik meg, hogy Magyarországra esik: 624,737, vagyis 4.55%, Fiumera 89, vagyis 0.43% és Horvát-, Szlavonországra 13,488, vagyis 0.71%. Százalék szerint véve nálunk aránylag kevesebb zsidó van mint Ausztriában, hol 4.54% és Romániában, hol 7.44% százalékát teszik a lakosságnak.

A mi a zsidók területi elterjedtségét illeti, legnagyobb számmal az északkeleti megyékben fordulnak elő. Máramarosmegyében a lakosság 14.01%-át, Bereg-, Ung-, Ugocsa- és Zemplénmegyékben 10%-át meghaladják. 9%-át a lakosságnak meghaladják Szabolcs- és Pestmegyében; 7%-át meghaladják: Nyitra-, Sáros-, Abauj-Torna- és Szatmármegyékben. — A zsidók általában a vidéken levő népesség 3.60%-át a városokban lakó népesség 9.68%-át teszik ki.

A nemzetiséget tekintve, az utolsó népszámlálás szerint, a zsidók 55.34%-át magyarnak, 33.74% németnek, 3.30% tótnak, 1.28% oláhnak, 1.62% ruthénnek, 0.70% horv.-szerbnek, 4.02% egyébnek vallotta magát. Azóta a magyarosodás óriási haladást tett épen a zsidóknál, mert ezek mutatnak legnagyobb arányszámot a magyarosodás haladásában. Budapesten a legmagyarabb felekezet a helvét, de utána mindjárt a zsidó következik, mert míg — 1880-ban — a róm. katolikusoknál csak 68.63%, az ágostaiaknál csak 70.52%, addig a zsidóknál 77.36% tudott magyarul.

Tíz évi átlagban — 1876-tól 1885-ig — Ma-

*) *Közgazdasági és statisztikai Évkönyv.* Újabb első folyam. 1887. Szerkesztik: Dr. Jekelfalussy József és Dr. Varga Gyula. Budapest, 1887.

gyarországon évenként 365,530 házasság kötött, ezek között volt 5106 zsidó házasság.

Érdekes az esketett házaspárok családi állapotát is megfigyelni. Mig az összes felekezeteknél átlag a házasság 75·04%-ában legény hajadonnal, 9·97%-ában özvegy özvegygyel, 9·50%-ában özvegy ember hajadonnal, 4·64%-ában özvegy asszony legénynyel, 0·32%-ában elvált férfi hajadonnal, 0·26%-ában elvált asszony legénynyel, 0·13%-ában elvált férfi özvegy asszonnyal és 0·14%-ában elvált asszony özvegy emberrel lépett házasságra; addig a zsidó házasságok 80·63%-ában legény hajadonnal, 4·90%-ában özvegy özvegygyel, 9·22%-ában özvegy ember hajadonnal, 1·92%-ában özvegy asszony legénynyel, 1·43%-ában elvált férfi hajadonnal, 0·72%-ában elvált asszony legénynyel, 0·43%-ában elvált férfi özvegy asszonnyal és 0·75%-ában elvált asszony özvegy emberrel kötött házasságot. Szembeötő különbség mutatkozik tehát a zsidó és a többi felekezetek házassága között, a házasfelek családi állapota tekintetében általában; de különösen abban az irányban, hogy viszonylag több házasság kötöttik a zsidóknál legény és hajadon, kevesebb özvegy és özvegy között, s végre, hogy kevesebb zsidó özvegy asszony megy általán s különösen legényhez férjhez, mint más felekezetü. Ez a jelenség jellemző adat a zsidó házaseslet közmondásossá vált bensőségére.

A rokonnok közötti házasság a zsidóknál is aránylag ritkábban fordul elő, mint a többi felekezeteknél, mert az a zsidóknál 0·22% mutat, mig a többi felekezeteknél az akadályok dacára 0·41%, sőt 0·55%-ig emelkedik.

Tíz évi átlag szerint esik minden 1000 házasságra a zsidóknál 18, az unitáriusoknál 82, a helvét vallásuaknál 22, az ágostaiaknál 17 házassági elválás; mi ismét azon sokszor hallott gyanúsítások alaptalanságát mutatja, mintha a zsidóknál szerfelett gyakori volna a válás; nem gyakoribb, mint más oly felekezeteknél, melyeknek egyházi törvények megengedik a válást.

S itt áttérhetünk egy másik, szintén gyakran hangoztatott téves nézet czáfolatára, mintha a zsidó faj oly felette nagy szaporáságnak örvendene. Hat évi átlag szerint esik ezer lélekre a katolikusoknál 49, a görögökönél 46, a görög keletiekénél 44, az ágostaiaknál 42, a helvéteknél 42, az unitáriusoknál 39 és a zsidóknál 38 születés. A születési arányszám tehát épen a zsidóknál legkisebb.

Érdekes, hogy a születések nem szerint a zsidó és a többi felekezetek között is feltűnő különbséget mutatnak fel. Mig a többi felekezeteknél 1000 leányra esik 1012—1072 fiu, addig a zsidóknál 1000 leányra 1111 fiu esik.

A törvénytelen születések a zsidóknál szintén feltűnően előnyösek a többi felekezetekhez

viszonyítva. Mig 1000 törvényes szülöttre esik a r. katolikusoknál 99, a gör. katolikusoknál 75, a gör. keletiekénél 92, az ágostaiaknál 65, a helvéteknél 93, az unitáriusoknál 128, addig a zsidóknál csak 32 esik. Ugy látszik, hogy annak a sokat becsmért „zsidó-morál“-nak mégis csak vannak jó oldalai is!

Aránylag sok a halva született gyermekek száma a zsidóknál. Átlag 1000 születésre esik a zsidóknál 18, a r. katolikusoknál 16, a gör. katolikusoknál 7, a gör. keletiekénél 9, az ágostaiaknál 32, a helvéteknél 28 és az unitáriusoknál 9 halva született gyermek. Viszont a zsidóknál fordul elő a legkevesebb többes születés.

A halálózásoknál ismét a zsidó felekezet mutatja fel a legkedvezőbb arányt. Ugyanis 1000 lélekre esik hat évi átlag szerint a róm. katolikusoknál 37, a gör. katolikusoknál 3, a gör. keletiekénél 36, az ágostaiaknál 33, a helvéteknél 34, az unitáriusoknál 28 és a zsidóknál 19 halálózás. Nem tévedünk, ha e jelenség okát a mértékletesebb és rendezebb életmódban keressük. Már a gyermekhalandóság tekintetében alig van különbség a felekezetek között; mert az összes halottak számában a gyermekek a római katolikusoknál 54·87, a zsidóknál 48·46, és az unitáriusoknál 46·53%-al szerepelnek. Ha azonban a gyermekhalálózás a szül tésekkel hasonlított össze, akkor a zsidók állanak aránylag legjobban, mert ezer szülöttre esik öt éves korig meghalt gyermek: a róm. katolikusoknál 4·8, a gör. katolikusoknál 3·99, a gör. keletiekénél 3·99, az ágostaiaknál 3·87, a helvéteknél 3·96, az unitáriusoknál 3·30, a zsidóknál 2·48.

A kivándorlást is czélzatosan kapcsolatba hozták némelyek a zsidó kérdéssel. A kivándoroltak vallása tekintetében ugyan nem rendelkezünk adatokkal; de miután a kivándoroltak foglalkozása ellenőriztetik, legyen szabad kiemelnem, hogy 1822—1886-ig átlag évenként hivatalos engedélylyel csak 27 oly családfő vándorol ki, ki földműveléssel és gazdasággal foglalkozott, holott a kivándorolt kereskedők átlagos száma évenként 94-et az iparosoké 108-at és a más foglalkozásuaké 143-at tett ki. De az amerikai kimutatások is kétségtelenné teszik, hogy a kivándoroltak igen tetemes része zsidó.

A testi és szellemi fogyatkozás arányszámai a zsidóknál igen kedvezők. Tízezer lélekre esik a zsidóknál 10·12 vak, holott a többi felekezetbelieknél 14·99-ig emelkedik a vakok száma. Siketném a zsidóknál 11·89 esik 10,000 lélekre; a többi felekezetbelieknél usque 16·15-ig. Ellenben nagy a zsidóknál az elmebetegek száma, mert 10,000 lélekre esik 10·85; holott a többi felekezetbelieknél az elmebetegek száma 8·60-tól leszall a görögkeletiekénél 6·99-ra. Viszont kedvezőbb a zsidóknál a hülyék száma, mert ilyen a zsidóknál 10,000 lélekre

cskk 8·42 esik, a többi vallásuaknál pedig azok száma egészen 16·85-ig emelkedik.

A szellemi műveltség alphája az irni-olvasni tudás. Az 1870-iki kimutatás szerint Magyarországon átlag csak 46·02% tudott irni és olvasni. A zsidók ezen a téren is előnyösen váltak ki a többi felekezetbeliek közül; mert míg a római katolikusoknál a férfiak 54·78%, a nők 37·22%; a görög-katolikusoknál a férfiak 15·52%, a nők 7·02%; a gör. keletiekénél a férfiak 23%, a nők 9·36%; az ágostaiaknál a férfiak 78·84%, a nők 62·33%; a helvéteknél a férfiak 71·98%, a nők 55·95%; az unitáriusoknál a férfiak 59·79%, a nők 30·78% tudott csak irni-olvasni, a zsidók nál a férfiak 81·75%, a nőknek 62·11% birt az irás-olvasástudás képzettségével. De még a felső-magyarországi s erdélyi megyékben is előnyösen válik ki e tekintetben a zsidóság, a melyet pedig rendesen nagy műveletlenséggel szokás illetni. Máramarosmegyében a zsidók 14·94%, a görögkeletieknek pedig csak 3·38%, Beregben a zsidók 31·04%, a görög keletieknek pedig csak 9·24%, Ungban a zsidók 36·70%, a róm. katolikusoknak csak 26·68% és a gör. katolikusoknak pláne csak 8·71%, Szolnok-Dobokamegyében a gör. katolikusoknak csak 4·06%, a gör. keletiekéek 2·49%, a helvéteknél 20·89% s a zsidóknak 29·75% tud irni-olvasni. Nem áll tehát az a vád, mintha a felső-magyarországi zsidók a műveltség alantabb fokán állának, mint e megyéket lakta többi népek.

Ezek előrebocsátása után, ismétléseket kerülve, mintegy csak pótlásul azoknak, melyek e lapok egyik utóbbi számában a nép-, közép- és felsőbb iskolák állapotáról közöltettek, most még csak kiemeljük, hogy 1885-ben az állami férfi képezdék hallgatói között 5·95%, a felekezeti férfi képezdék hallgatói között 5·18%, az állami női képezdék növendékei között 14·3% és a felekezeti női képezdék növendékei között 12·34% zsidó volt. Ennél magasabb arányszámot mutatnak az ipar- és kereskedelmi iskolák. A magasabb ipari iskolák növendékeinek 14·31%, az alsóbb népiskolák növendékeinek 8·03%, a magasabb kereskedelmi iskolák hallgatóinak 52·17% és az alsóbbakéinak 32·09% zsidó volt. Más különféle szakiskolákban is szép számmal szerepelnek a zsidó tanulók és pedig a művészeti iskolákban 22·64%, a felsőbb leányiskolákban 33·90, a katonai iskolákban 2·51 és a szaképző intézetekben 14·22%-kal.

Alkalmos vizsgálati eszközül hozatott fel annak idejében a képviselőházban is a zsidók ellen, hogy „sok dolgot adnak“ a büntetőbiróságoknak. Pedig az elítéltek számában is csak oly arányban szerepelnek a zsidók, a minő arányban ők az ország többi lakosainak számához állanak. A magyarországi zsidók

4·55%-át képezik az ország lakosságának; az elítéltek száma pedig az egyes hitfelekezetek szerint ugyoszlik meg, hogy — öt évi átlagot véve — a róm. katolikusokra 43·09%, a gör. katolikusokra 12·29%, a gör. keletiekre 17·31%, az ágostaiakra 7·56%, a helvétekre 14·71 %, az unitáriusokra 0·62%, és a zsidókra 4·37%-a esik az elítélteknek, s így roszakaratu koholmány, mintha a zsidók aránylag több dolgot adnának a büntetőbiróságoknak, mint a többi felekezetek.

Mindent összevéve nincs okunk a számok világitása elől kitérni.

Közli: *Dr. U. S.*

Az „Egyenlőség“ tárczája.

Tragikomédia.

Fura egy társaság az ott a pestvidéki királyi törvényszék tárgyalási termében. „Ein fidelles Gefängniss!“ mondogatná egyre-másra a „Fledermaus“-beli jókedvű börtönőr. Csupa jókedvű, tréfálódzó vádlott, kiknek mulatozásán a vörös nyakkendő csintalan elnök bácsi láthatóan hizik. A vádlott Persay Ferencz, a szóvivő. Egy kicsit kedélyeskedik az elnökkel, egy kicsit összegazemberezi panaszosát, egy kicsit rendreutasítja a tanukat, leczkéket oszt, intézkedik, rendez, szóval kitünően érzi magát, szóval: „Ein fidelles Gefängniss!“

Szabó Ferencz bátyánk tagadja, hogy ő Korniss József grófnak egy kis operációt ajánlott volna, „ennek is fel kellene vágni a hasát“ szivélyes szavakkal; a gróffal, ugymond, ő még nem is beszélt; a mit mondott annak az urnak. azt ő egy zsidónak mondotta, mert Korniss grófot zsidónak tartotta.

Elnök: — folytatja a tárgyalást.

Igazán: „Ein fidelles Gefängniss!“

De vannak még más furcsaságai is ennek a tárgyalásnak.

A lengyel határon át Magyarországra szökött pajeszes és kaftános lengyel zsidókról, itteni vallásos hitsorsosaik, kik ezeket a vendégeket soh' sem nézték valami jó szemmel, azt terjesztik, hogy miután kaftánjukat és pajeszukat erősen megnyirbálják, mindenekelőtt hozzálatnak a »tréfi« evéséhez, hogy megmutassák, mennyire felvilágosodott emberek ők már. Egy ilyen megczivilizált, körünyirbált lengyel zsidóról azt az adomát találták ki, hogy roppant civilizációja bebizonyítására való nagy buzgalmában felvált egy egész fagyugyertyát, mely tudvalevő roppant »tréfi« valami.

Ezt a lengyel zsidót juttatja eszembe Persay Ferencz védője, dr. Sik Sándor.

Hogy lemosatta zsidóságát egy kis keresztvizzel, az még hagyján! de miért kellett fagyugyert-

tyába harapnia? Annak a sok orthodox zsidó rabbi rokonának végtére elég volt a kikeresztelkedés ténye is, hogy zsidónak többé ne tartsák; a mi pedig a keresztény társadalmat illeti, az, erről meg lehet győződve Sik dr. ur, nem fogja őt kevésbé zsidónak tartani azért, mert hirhedt antiszemitát védelmezett.

Apropos antiszemita! A védő ur jónak találta azt kérdezni Czegléd polgármesterétől, van-e tudomása róla, hogy a „Függetlenség“ őt, t. i. a polgármestert, számtalanszor gazembernek nevezte, és hogy miért nem indított e miatt sajtópört? Ejnye, ejnye kedves dr. ur, hát Önt nem nevezte gazembernek az a lap? Vegye elő a „Függetlenség“-nek akármelyik számát és megtalálja benne, hogy »a zsidók gazemberek.« Igaz, hogy Ön később kikeresztelkedett, csak hogy a „Függetlenség“ a kikeresztelkedett zsidókat »még nagyobb gazemberek«-nek mondotta.

Még valamit, tisztelt védő ur! Intézte-e védenczéhez is azt a kérdést, melylyel Gubody polgármesternek kedveskedett? Kérdezte-e tőle ezt: Van-e tudomásod róla, kedvelt védenczem, hogy Mezei Sándor, ki veled üzleti összeköttetésben állott, néhány hónap előtt egy röpiratban, melyből csak Czeglédre 3000-nél több példányt küldött el: csalónak, sikkasztónak és hamisítónak nevezett tégedet? Van-e tudomásod róla, hogy ugyan ez a Mezei Sándor, határozott állítása szerint, mit aztán Bartalits Imrénél ki is nyomtatott, tégedet az utcán arczulköppött és hogy — állítása szerint — Joanovits vizsgálóbíró előtt is a fentirt czimekkel illetett? Indítottál-e, kedves barátom, sajtópört ezen Mezei Sándor ellen, ki rólad sikkasztási tényeket sorolt fel ezrével szétszórt röpiratában és hogy a gazember cím még nem a legmagasabb azok között, mikkel illetett? De ugyan ez a Mezei Sándor bizonyos, sajátkezű leveleit is kinyomatta, melyek alig alkalmasak arra, hogy tégedet erkölcsbirának kvalifikáljanak? Mindezt megkérdezte-e védenczétől, mielőtt panaszos polgármesternek szemére hányta: miért nem indított sajtópört azon lapellen, melynek egyik főfaktora épen ez az Ön védencze volt, melynek sértése, szidása csak becsületére vált annak, ki ellen irányult?

A lejárt „nagyságok“ közt, kiket e tárgyalás a vádlottak padjára összegyűjtött, nélkülöztük Csátár bá't. Az érdekes férfiú Békés-Gyulán csatároz ma mandátumért. Hja! neki ez sokkal többet érne, mint Göndöcs Benedeknek; mert reménye volna, hogy 5 esztendeig talán megóvná a vádlottak padjától. Csak hogy van ám esze az immunitás bizottságának is.

Rajta kívül együtt volt a merész gárda, Széll György, Rác Géza, Szemecz Emil és Persay Ferencz (a többi jóra való, ártatlan, de elcsábított, felizgatott földművelő). Az öreg Széll Szegeden próká-

toroskodnék, ha volna kliens; a fiatal Rác itt ügyvédeskednék, ha volna diploma; Szemecz hirlapíró volna, ha volna lap, hova írjon, Persay ezen a bajon úgy segített, hogy lapot ad ki — Czegléden, melynél Verhovay Gyula a — pénztáros.

Őszintén szólva: kár értük. Vállalkozó, tehetséges fiatal emberek, kik pályát alig kezdték és már is oly rutul lejárták magukat. Moloch-antiszemitizmusnak áldozatai ők.

Még csak egyet.

A pestvidéki királyi törvényszék elnöke, Christ János, a magyar birói kar egyik legjelesebb tagja, ki kiválik nemcsak európai miveltége, hanem mint törvényszéki elnök is ép oly nagy tapintata, mint erélye által. Ha ez a férfiú ül Gróffy Sándor ur helyén, sok nem történt volna e tárgyalás alatt, mi legalább is furcsa világításban tünteti fel a magyar justiczia viszonyait a külföld előtt. Miért kellett hát épen eme tárgyalásnál, melyet nagy érdeklődéssel kísérnek nálunk, úgy mint a külföldön, annak a férfiúnak elnökölni, kinek lehetnek kitünő tulajdonai; de törvényszéki elnöknek sehogy sem válik be? A ki ennek az oka, annak lelkén szárad a csorba, mely e héten a pesti megyeházban a magyar igazságszolgáltatás hírére ejtetett.

Turay.

*

Az ítéletet Gróffy Sándor elnök szombaton délben hirdette ki. E szerint fölmentettek úgy a magánosok elleni erőszak, mint más büntetendő cselekményalól Rác Géza, Szemecz Emil, A sz talos János. Monori Sámuel, Balogh Mihály, Farkas Mihály, Tóth János és Mészáros János. Továbbá megszüntette a bíróság a további eljárást Szabó József ellen. Elítéltettek a következő vádlottak: Persay Ferencz a 176. §-ba ütköző magánosok elleni erőszak s a 262. §-ba ütköző nyilvános becsületsértés miatt négy havi fogházra és száz forint pénzbüntetésre, Széll György magánosok elleni erőszak miatt két havi fogházra, Veres András egy havi fogházra, Cseh János, Tóth István és S á g h y János tizen négy napi fogházra, Szabó Ferencz kihágás miatt 3 napi elzárásra és tíz írt pénzbüntetésre. Holló Pál és Csátár Zsigmond ellen új tárgyalás fog kitüzetni. A bíróság valamennyi elítéltnél tekintetbe vette az enyhítő körülményeket s alkalmazta a 92. §-t. Valamennyi elítélt azonnal a kihirdetés után bejelentette fölebbezését. Szemecz Emil megköszönvén a felmentő ítéletet, kérte az elnököt, hogy miután a kir. ügyész őt a tárgyalás elején rovott előléltük nevezte, adassa ki neki írásban

a jegyzőkönyv ama passzusát, mely szerint ő becstelenítő cselekmény miatt elítélve soha nem volt. Majd S o ó s ügyész jelentette be fölebbezését, még pedig Asztalos és Szemnecz ellen, mert fölmentettek, Persay, Széll, Cseh, Sággy, Veress, Szabó és Tóth István ellen, mert büntetésüket súlyosbitani kívánja.

Talmud- és Midrásból.

Legkevesebbet járj ahhoz, kihez legközelebb lakol.

*

A kertészt akarod megismerni: nézd meg a kertjét.

*

Idegenből jött eb nem szokott ugatni.

*

Balga, rókát támadsz meg saját barlangjában!

*

Őrizkedjél alamizsnát adni ott, hol kölcsönnel segíthetsz.

*

„Mond, o Elijáhu: (Illés) égi atyánk előtt mi a legtetszetősb cselekedet?” kérdező rabbi Abihu a prófédtól) „A mindenható képmásának megmentése a pirulástól** *) volt a próféta válasza.*

*

Mély árokban fekvő találd meg embertársadat; megragadod, talpra állítod és otthagyt. Mi haszna segítségednek? A szerencsétlen benn marad az árokban és ismét elbukik.

*

Só az ételhez szükséges; fűszer hozzá jó, de nem nélkülözhetetlen.

*

Tanulj nélkülözni mindent. csak egyről ne mondj le soha: embertársaid becsüléséről.

*

Jeruzsálemi Főszé, Jóchanan fia jelszava ez: Házad nyitva legyen a vigaszt kereső számára, a szükkölködők házad gyermekei legyenek * *)*

*

Öreg ember a házban: szarnok a házban; öreg asszony a házban: áldás a házban.

Talmudista

*) Zsidó monda szerint Illés próféta meg szokott jelenni az emberek közt jutalmazni a jókat, megmenteni a veszélyeztetetteket és büntetni a gonoszokat.

**)*) Az az ki a szegényen úgy segít, hogy az megvan mentve az alamizsnakérestől.

***) »Czipora« címéhez. l. a szerkesztői póstát.

Előfizetési felhívás!

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük január kezdetével lejárt, teljes tisztelettel kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési feltételek:

egész évre 7 frt — kr.
fél évre 3 frt 50 kr.
negyed évre 1 frt 75 kr.

Papok, tanítók és községi hivatalnokoknak:

egész évre 6 frt — kr.
fél évre 3 frt — kr.
negyed évre 1 frt 50 kr.

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala

Budapest, Váci-körút 3. sz.

Irodalom.

— A szegedi Chevra 1787-től—1787-ig czimen egy művet kaptunk dr. Löw Imánuel, szegedi főrabbi és Klein Salamon, ugyanottani tanító tollából, melyből mutatóványt már egyik előző számunkban közöltünk. A művel azonban az idő rövidsége miatt most érdemileg nem foglalkozhatunk. Ez alkalommal annyit jegyzünk meg, hogy a szegedi hitközséget, mely iskoláival és felekezeti intézményeivel magas színvonalon áll, a mely úgy tud lelkesülni történetéért, hogy két évvel előbb dr. Löw főrabbi és Kulinyival száz éves multját iratta meg, s a mely most ismét egyik intézményének a chevra kaddisának multját örököltette meg a jövő számára, példának tekinthetné hazánk minden hitközsége és követhetné utain.

— Dr. Kaiserling M. nagyszabásu műve a »Sefardim, die romanischen Poesien der Juden in Spanien« Varsóban héber fordításban most hagyta el a sajtót. Az eredetileg német nyelven nagy szakismerettel és alaposággal megírt mű a héberen kívül már angol és francia nyelvre is le van fordítva; de magyar nyelven még nem látott napvilágot. Miért? Talán nem akadna magyar olvasója?

— Az osmann népköltészetéről Vámbéry Ármína müncheni »Allgemeine Zeitung«-ban ismerteti az osman török népköltészet gazdagságát azon alkalomból, hogy dr. Kunos Ignác török népköltészeti gyűjteményének I. kötetét a m. t. akadémia kiadta. A gyűjtemény, mint Vámbéry írja, 74 mesét és elbeszélést tartalmaz s mindenik egy-egy gyöngye a kelet irodalmának. Valamennyi abból az népmese és mondakörből való, amely egyrészt már ismeretes Európában, s a melynek keletkezése visszavihető a 15. és 16. századba. A gyűjteménynek még az kölcsönöz jelentőséget, hogy Kunos jó idő óta Törökországban tartózkodván, közvetlenül a néptől tanulta el, a mit kötetében kiadott. Kunosnak van egy érdemes társa is, Grünfeld Lipót, a ki »Anatolische Lieder« cím alatt szintén adott ki egy kötetet, ugyanazon mondakörből, mint Kunos. E dalokból az említett lap két gyönyörű mutatóványt is közöl. Vámbéry azzal végzi érdekes cikkét, hogy buzdítja Kunost és Grünfeldet, kik mindketten hit-

sorsosaink, mint olyanokat, a kik már eddig is számot tevő érdemet szereztek kötetek kibocsátásával.

— **Pályadíj.** A lengyel német költő Rappoport Mór dr. emlékére fia Rappoport Jakab által tett alapítvány 800 frtos pályadíját Steinschneider Gyula fiatal osztrák származású és Berlinben élő tudós nyerte el. A pályakérés ez volt: »Milyen befolyása van a héber zsolttároltakra a hymnologia fejlődésére és továbbképzésére a különböző felekezeteknél, különös tekintettel a modern népekre.« A pályabírák Ricker Anselm, katolikus tanár Bécsben, Delitsch Ferencz, protestáns tanár Lipcsében és Kaufmann Dávid zsidó, szemináriumi tanár Pesten, voltak. A pályabírák a művet kiadásra is ajánlották. Az új pályakérdés, melyre 1889. évi december 31-ig pályázhatnak, következő: »A római zsidók története a római birodalomban való első letelepedésük óta a római Ghetónak Umberto király alatt történt lerombolásáig.« A pályamunkának fel kell ölelnie a római közársaság, a császárok uralkodásának korszakát, a pápaság világi hatalmát és Rómának az egyesült Itália fővárosává történt proclamálását. A pályadíj 1000 frt osztrák értékben. A pályaművek a bécsi izr. hitközség titkári hivatalába küldendők.

— **Két olasz mű.** A zsidóság, annak története és az egész bibliai cosmologia az olasz irodalomban két jelentékeny művel szaporodott. Castelli Dávid tanár, ki a florenczi Instituto Superiore egyik legjobb ereje és Stoppioni apát, ki a milanói Instituto Technicoban mint geologus jelentékeny állást tölt be és mint egyházi író világhírű: egy-egy a zsidók multjával foglalkozó testesebb művet írtak.

H I R E K.

— **Alapítványok.** A pesti izr. fiárvaházban özv. Barber Bernátné néh. férje nevére és Mautner Anna szintén férje, Mautner Lipót nevére egyenként 3000 frtos, alapítványt tettek. Továbbá Kohner Henrik és családja néh. Kohner Henrik és neje emlékére 2000 frtos alapítványt tettek ugyancsak a pesti izr. fiárvaházban.

— **A pesti izr. hitközség választmányának** legutóbbi ülésén az elnök Wahrmann Mór. orsz. képviselő, a következő adományokat, illetőleg hagyományokat jelentette be: özvegy Schwarz Katalin az építendő új kórház részére 1000 forintot adományozott. Hoffer János és neje született Pick Mária hagyománya a kórház javára 25 frt, Kohner Lipót és fia templomi adománya a kórház részére 4 frt. A szegény gyámolítás javára adakoztak: Rappoch Ignác 100 frt., lovag Posner Károly Lajos családja 50 frt., Taub Louis (Párisból) 100 frt., Taub Salamon 40 frt., Rappoch Ignáczné, elhunyt férjének emlékére 500 forintos alapítványt tett. A fiárvaház a leányárvaház és a siketnémák intézetének Taub Salamon 20—20 forintot, Taub Louis (Páris), a leányárvaháznak és a ruházati gyűjtéshez 50—50 frtot adományozott. Ezeken kívül jelentette az elnök, hogy a hitközség fuiskolája 84 szükölködő tanulójának élelmezéséről gondoskodik. E célra az izr. nőegylet

népkönyhája, tápjegyeit hat krajczárra leszállított a 500 drbot pedig adományozott, s ugyanezen célra a „Gyermekbarát“ című egyletnek 110 drb tápjegyet ajánlott fel.

— **Egy zsidó a pápának.** Egyik előző számunkban megírtuk, hogy Raab D. L. komáromi hitsorsosunk „Universal Kalender“ cz. nagy fáradsággal készült és különösen a történelemmel foglalkozókra nézve hézagpótló művét XIII. Leo pápának ajánlotta aranymiséje alkalmából. A mű, melyet szerzője még kéziratban ajánlott fel, nagy quart kiadásban magyar és német nyelven már elhagyta a sajtót s egy diszesen kötött példányát Volafka Nándor dr. személyesen vitte el a pápához. A pápának küldött diszpéldány — mint a „Komárommegyei Közlöny“ írja, — fehér bőrbe van kötve, külsőleg aranyozott műnyomással és aranyozott szegélylyel; belső lapjai égbék atlaszszal vannak bélelve. A könyv piros selyemmel bélelt krokodil bőrrel fedett aranyozással ellátott fa-etüben van elhelyezve. A műzsléssel készült remek kötési munkát Merkl Alajos komáromi könyvkötő és nyomdatulajdonos végezte.

— **A sadagorai rabbi,** a kit Galiciában és Bukovinában, a chaszidok főnökének tartanak, mint a „Magyar Allam“ írja, a pápának jubileuma alkalmából drágakövekkel kirakott régi bibliát küldött.

— **Hirek Árvából.** Levelezőnk írja: „Az alsó-kubini izr. st. quo hitközség f. hó 10-én Duschnitz Salamon elnök vezetése alatt tartotta meg ez évi rendes közgyűlését, melyen Duschnicz Israel jelesen összeállított s az 1887. évről szóló jelentését olvasta fel. Ez után a közgyűlés a leköszönt előjárásnak egyhangulag köszönetet szavazott és megadta a felmentvényt. A választás, melyet Steiner Béni, mint választási elnök az alapszabályok értelmében vezetett, a tagoknak élénk részvétele mellett folyt le. Megválasztották hitközségi elnökké: Duschnitz Salamont, alelnökké: Steiner Bényt, jegyzővé: Duschnitz Israelt, pénztárossá: Steiner Arnoldot. — **Jó tékonyság.** Az alsó-kubini izraeliták nagy tevékenységet fejtenek ki a jótékonyság terén. 30 szegény tanulót egész ellátásban részesítenek, a „Chevra-Kadischa“ tagjai pedig a vidékről való 5 izr. árvát láttak el téli ruhaneművel. Ezenkívül az itteni nőegylet is nagy tevékenysége fejt ki a szegények érdekében.

— **Zsidó bíró.** Vármezőről (Szilágym.), hol nagyrészt románok laknak, írják nekünk, hogy ott Feigenbaum Bernát hitsorsosunkat az egész község örömeire bíróvá választották.

— **Rabbiság és menyasszony,** Köpcsény és kerületének rabbi hivatala — mint nekünk írják — Abeles Mair halála által megürülvén, a hitközség a pozsonyi rabbiképző főnökét kereste meg, hogy boldogult rabbija helyébe érdemes követőt ajánljon. A megkeresett főrabbi erre Perlsz Ármint ajánlotta, ki f. hó 7-én Köpcsény és kerületének nagyszámban egybegyűlt tagjai előtt olyan sikerült próbaszónoklatot tartott, hogy még az nap délutánján Perlsz Ármint nagy lelkesedéssel választották meg rabbijukká. Az új rabbi másnap, f. hó 8-án, a boldogult köpcsényi rabbi unokájával az anyahitközség és kerülete számos tagjának jelenlétében eljegyzési ün-

nepélyét tartotta. Ezen ünnepélyen a köpcsényi hitközség elöljárósága részéről Wolf József és Fleischmann elöljárók és a fiatal rabbinak számos rabbiképzőbeli barátja is jelen volt, hogy az iránta érzett köztisztéletet dokumentálják. Strasser kerületi elöljáró sikerült beszéddel üdvözölte a rabbit, melyre ez talpraesetten válaszolt és kiemelte, hogy elődjének nyomdokain fog haladni, s odatörekedni, hogy a vallásos buzgalom ápolása mellett a hazának jeles polgárokat neveljen. A pozsonyi rabbiképzőt e növénydekeért is méltán illeti elismerés.

— **Tisztujtás.** A pápai aut. orth. hitközség f. hó 1-én választotta meg tisztviselői karát: Elnökké Lövenstein Adolfot, alelnökké pedig Krausz Józsefet tette a közbizalom.

— **Az izr. iparosok gyámolító-egylete Pápán** f. hó 3-án rendes évi közgyűlést tartott. Először a titkári jelentést olvasták fel, mely szerint a tagok száma kilenczszáz, az egyleti vagyon pedig a sok járványos betegség daczára 145 frt 99 krral szaporodott s a melyet helyeslőleg vettek tudomásul. Utána az igazgatási testületnek jegyzőkönyvi köszönetet szavaztak s a felmentvényt megadták. Ezeket az igazgatási testület leköszönése folytán megejtett tisztujtás követte. Megválasztattak részint egyhangulag, részint szavazattöbbséggel a következők: elnöknek Singer Mihály, alelnöknek Singer Miksa, titkár Pfeiffer Mór, tanító, ellenőr Waldmann Ignác, kulcsárnoknak Roth Lajos, Wolf József és még 12 választmányi tag.

— **A székesfehérvári izr. krajczár- és nőegylet** f. hó 7-én fényesen sikerült füzérkét rendezett, melyen az egylet elnökei Wertheimer Salamonné és Klein Józsefné; Hahn Jakabné pénztáros, Glück Ignáczné és Reichard Mózesné választmányi hölgyek teljesítették a háziasszonyi teendőket. A füzérke tiszta jövedelme 1000 frt volt.

— **A tapolczai izr. krajczáregylet** javára a tapolczai fiatalság f. hó 7-én táncmulatságot rendezett, mely fényesen sikerült és a jótékony célra 50 frtot jövedelmezett. A jelenvolt hölgyek közül tudósítónk a következőket jegyezte fel: Asszonyok: Lessner Samuné, Pollák Adolfné, Pollák Józsefné, dr. Hoffmann Lászlóné, Lessner Manóné; leányok: Steiner Aranka, Hiller Leontin, Sutzberger Sarolta és Riza. Schwarz Emma stb. A kedélyes estély hajnali 4 óráig tartotta együtt a társaságot, miben nagy része volt a rendezőknek.

— **A zentai izr. nőegylet** m. hó 26-án tartotta meg évi rendes közgyűlését. Elnöklő Kohn Mórné bemutatta a kiküldött bizottság által felülvizsgált és helyesnek talált évi számadásokat, mely szerint az egylet jelenlegi vagyona 2270 frt, ebből az alaptőke 1900 frt, a többi pedig a f. évi kiadások fedezésére lesz fordítandó. A jelentés felolvasása után elnökö a saját és tisztársai nevében leköszönt. Ezután megejtették a választást. Elnökké egyhangulag Kohn Mórné, alelnöknővé Freund Ernesztin újból megválasztattak, Braun Jakabné pénztárosnő helyébe dr. Glücksthal Adolfné, titkárrá pedig Frank Józsefet választották meg. Választmányi tagok következők lettek: Bergel Antalné, Bergel Adolfné, Bergel Jakabné, Bergel Mórné, Bergel Lajosné, Braun Jakabné, Braun Vilmosné, Deutsch Lajosné, Deutsch Farkasné, Brichta Mórné, dr. Freund

Sándorné, Flesch Mártonné, Flesch Vilmosné, Guttman Rudolfné, Guszman Ignáczné, Hirschenhauser Hermanné, Kohn Sámuelné, Kohn Ida, ifj. Kohn Ignáczné, Löw Józsefné, Münz Róza, Rothman Sándorné, Stein Mórné, Steiner Jakabné, Schwarcz Sándorné. Póttagok: Braun Sománé, dr. Flesck Miksáné, Flesch Dávidné. A közgyűlés a volt tisztikarnak az egylet iránt kifejtett buzgó fáradozásaiért jegyzőkönyvileg szavazott köszönetet.

— **A lipótó-szt.-miklósi izr. nőegylet** dr. Ullmann Frigyesné elnökle alatt f. év jan. 1-én rendes évi közgyűlést tartott. A felolvasott évi jelentésből kitűnt, hogy az évi bevételt, mely 550 frt volt, egészen felhasználták. Az egylet tőkéje 1700 frt. A bevételt tetemesen emeli egy jövedelmi forrás, melyet az elnökasszony teremtett, t. i. minden esketésnél a templomban gyűjtéseket rendeznek egy kiházasító alaphoz, melyet szintén a nőegylet kezel. A tisztviselőválasztásnál újra meg lettek választva, elnöké: dr. Ullmann Frigyesné, alelnökké: Kohn Józsefné, pénztárosná a volt pénztáros helyébe Herman Lipótnét választották meg. A választmányban megmaradtak az eddigi tagok. Az egylet titkára: Kacz Henrik.

— **Czeczeről** vesszük a következő helyreigazítást: A miniszteri jelentés alapján közölt statisztikai kimutatásban, melyet b. lapja f. évi 1. számában olvastam, a czecei izr. népiskola is a lefolyt évben alapított zsidó népiskolák sorozata között van. Ez tévedés. A helybeli izr. népiskola már 1849. óta áll fenn, s ma is működik és az iskolai hatóság véleménye szerint a megyénkbeli legjobb iskolák között foglal helyet. Csak annyi tény, hogy helybeli hitfeleink egy — Korah gyülekezetet képező — része azon igyekezett, hogy iskolájuk fentartási költségeitől megszabaduljon. Ezen helyreigazításnak b. lapjában tért kérve, maradtam stb. Czecezen, 1888. jan. 9. Strasser Ignác.

— **A jemeni zsidók.** A marokkói zsidók sorsa nagyon keserű, de a jemenieké százszor nehezebb; A marokkóiak el vannak nyomva és üldöztetéseknek kitéve de olyan országban laknak, hol a hatalom egy despota kezében van összepontosítva, a kire az európai hatalmak képviselői mégis befolyással vannak; ám a jemeni zsidók hegyek közt szétszórva különböző félvad seikok uralma alatt élnek; ezen arab főnökök, kik európai embert alig láttak, s a kikre az európai hatalmak képviselői nem gyakoroltatnak semmiféle befolyást, a zsidóval, a szó teljes értelmében, ugyan mint barommal. És míg a marokkói zsidóknak van reményük, hogy mint az algieri és tunisi zsidók megszabadulnak a jármuktól, addig a jemeniek felé tekintetben a remény egy sugara sem int, mert Délarábia Európa hatalmi körén egészen kívül esik. Délarábiában mintegy 7000 zsidócsalád lakik, melyek közül mintegy 1000 a hegyek közt tengeti életét, ellenben mintegy 6000 család Délarábia legnagyobb városában Zaanában telepedett meg. E 6000 család közül körülbelül 1000 türhető anyagi viszonyok közt él. Ennélfogva vagy 1000 olyan család van, a melyeknek sorsa elviselhetlen. — A délarábiai zsidók kegyetlen körülményeik következtében természetesen a művelődés alacsony fokán állnak és az arab és héber nyelven kívül más nyelven nem beszélnek. Ezenkívül

erkölcseik szokásaik is egészen eltérők más népektől. Mindezek akadályok esetleges kivándorlásukra nézve. — A jemeni zsidók mindamelllett értelmesek, szorgalmasak, rendkívül kitartók és szerfölött vallásosak: egész lelkükkel csüngnek őseink tradícióin, és ezért nem csodálandó, hogy a proféták minden kinyilatkoztatása mély gyökeret vert bennök s napról-napra óráról-órára lesik a Messiás megérkezését. Ez a remény tartja bennök a lelket s ennek tulajdonítható, hogy sehöl sem lépett fel annyi hamis messiás, mint éppen Jemenben. — A jemeni zsidók állapotán segitendő a berlini „Jüd. Pr.“-ben a Palesztinába való kivándorlást ajánlják s e terv elősegítésére vagy Hirsch báró mérhetlen jótékonyát, vagy pedig a párisi, londoni és bécsi alliancok egyesült működését ajánlják. A terv azonban, ámbár a jemeni zsidók a földművelésre alkalmasak és szorgalommal és kitartással is győznék a munkát, kivihetetlennek tetszik, mert Palesztina nagyrészt szőlőtermő földekből áll, a melyeknek újból való megművelése csak 3 év múlva hozná meg gyümölcsseit. Addig pedig, miből élne meg vagy 5000 teljesen vagyontalan család? A jótékonyág annyira nem terjedhet, hogy az áttelepítés birtokvásárlás és beruházás terhein kívül még vagy 3 évig teljes ellátásban részesítsen 5000 családot.

— **Az antiszemita „Sulchan Aruch“-ból.** melyet Marugg István volt dugárus, és jelenleg helyszerző Baselban, ad ki, az első füzet megjelent. A munka magában véve ferditései daczára nem oly érdekes, mint előfizetői. Az első füzet megtekintése után 147 aláíró közül 134-en fogadták el példányaikat. Ezen aláírások között ott találjuk Lichtenstein Alfréd, Alajos, Ferencz, és Henrik hercegeket, Bach bárót, Clam-Gallas grófot, Clotilde grófnőt, Fünfkirchen Lichtenstein hercegnőt és Kevenhüller Emma hercegnőt; ezen bécsi aláírók után következnek Blome, Berthold, Kevenhüller Rudolf, Kinsky Zdenko grófok, Pallavicini Alfons örgróf, Drasche és Mundy Henrik bárók.

— **Zsidók Berlin felsőbb iskoláiban.** Berlin husz felsőbb iskoláját az utolsó évben 13,837 tanuló látogatta, ezek között 2534 zsidó, evangélikus 10,852, katolikus 393 és 49 más felekezetbeli volt. Az öt felsőbb leányiskolában 4014 leány járt, közülök 1307 volt zsidó, 2508 evangélikus, 56 katolikus és 5 más felekezetű.

— **Az első német zsidó justizrathot** a német császár most nevezte ki Hermann N. magdeburgi ügyvéd személyében, a ki a magdeburgi izr. hitközségben is előkelő állást tölt be.

— **Königsbergből** írják, hogy ott miután a hitközség tagjai e célre már 300,000 márkát adományoztak, új zsinagógát építenek. A zsinagóga építéséhez még szükséges összeget a hitközség mint ilyen, fedezendi. A Königsbergi hitközség 4000 lélekből áll.

— **Lélek-vásárlás.** Romában m. é. decz. 13-án a Chieza dei Catecumini templomban a zsidó Corcos Enrico, 15 éves. és Luiza 17 éves testvérek áttértek a katolikus vallásra. A kereszteleés után a Sacristeiben ünnepi lakoma volt, melyen a püspökön kívül több prelatus jelen volt. Mint utóbb kiderült a kitérteknek jelentékeny összegeket adtak, hogy hitőket megtagadják. A véletlen hozta napvilágra ezt a tényt, melyet több jelentékeny olasz lap erős kritika tárgyává

tett és kiméletlen hangon kell ki a térítés ilyen neme ellen.

— **Minek örült a pápa legjobban.** XIII. Leo, kinek aranymiséjén a szt. Péter templomban 30,000 embernél többen voltak jelen, s a kinek ünnepi székét 48 biboros és 238 érsek és püspök vette körül, az ünnepi mise után a nem rég férjhez ment Moroni grófnő unokahugánál reggelizett s jubiláris ünnepélyéről szólván, ezt jegyezte meg: „Tudod-e gyermekem, mit vettem észre a templomban, és tudod-e gyermekem, mi szerezte nekem a legnagyobb örömet? Azt vettem észre, sok zsidó is volt a templomban, hogy ünnepemen részt vegyen.“ A pápa szemei tehát nem a biborosokon, érsekeken, püspökökön és nagy számú hívein akadtak meg, hanem néhány zsidón!

— **Rainer főherczeg kívánsága.** A bécsi „Asylverein an der Wiener Universität“-ben, e tisztán a humanitásnak szentelt intézetben az antiszemita-clericalis befolyás következtében a nemzetiségi és vallási tekintetek uralkodtak vagy négy év óta, és 188³/₄-től fogva egyetlen egy zsidót sem részesítettek jótéteményeiben. Most azonban az egylet protektorának, Rainer főherczegnek határozott kívánsága az elnökséget arra indította, hogy ezentul lemondjon a vallási és nemzetiségi szempontjairól, minek következtében 16 zsidó tanuló is helyet nyer az intézetben, melynek neve mostantól fogva „Studentenheim.“

— **Zsidók Kínában.** „A Hamagid“-nak írják Pekingből, hogy ott körülbelül 200, Kaingfuba 400 és több más kínai városban kisebb-nagyobb számmal laknak zsidók, kik azt hiszik, hogy A ser törzséből származnak. A kínai zsidók vallásuk gyakorlatában különböznek a többiekétől. Némely törvény előttük egészen ismeretlen. Zsinagógáik a jeruzsálemi temlom mintájára készültek. Kínai nyelven beszélnek; mint a kínaiak, ők is bizalmatlanok az európaiakkal szemben és csak egymás közt házasodnak. Nem vagyonosak, de nem is a legszegényebbek.

— **Ifjusági istentisztelet** tartása végett Boroszlóban egyesület alakult, melynek célja, az ifjúsággal az istentisztelet lényegét és formáit megismertetni, és részére megnyerni. Az egylet minden nap tart istentiszteletet, melyeken felnőtt tanulók végzik a szertartásokat.

— **Jaffából** jelentik mult hó végéről, hogy esőhiány miatt annyira megrágult a víz, miszerint Jeruzsálemben egy korsó rosz víz is 2 piaszterbe került; de most már tul vannak a vízhiányon, mert december 14-től 16-éig egyre esett az eső, mely felfrissíté a kiszáradt talajt és megtöltötte a kiszáradt ciszternákat.

— **Jótékonyág.** Samson Aron, Stockholmban elhunyt zsidó könyvkereskedő, 20000 koronát hagyományozott szegény zsidó orvostanhallgatók segélyezésére.

— **Nápolyban,** hol aránylag nagyon kevés zsidó lakik, a város tanácsába 4 hitsorsosunkat választották be.

— **Zsidó-lap Kalkuttában.** „Perach“ czimen Kalkuttában Kohen Eliahs Moseh szerkesztésében arabs nyelven, héber betűkkel, egy ivnyi terjedelmű zsidó hetilap jelenik meg, mely felerészben politikai és társadalmi, felerészben pedig tisztán a zsidókérdéseknek van szentelve. Ez utóbbinak a czime ez: Achbar Kumna (Népünk tudósításai). A lap minden pénteken jelenik meg, hogy szomoaton eljuthasson Kalkuttai előfizetőihez, de külföldre csak vasárnap

expediálják. Előfizetési ára Kalkuttában 15 rupia (egy rupia 60 kr.), külföldre 18 rupia. Érdekes e lapnál, hogy minden számában a hét folyamán Kalkuttába érkező és onnan elutazó zsidók teljes névsorát közli.

— **Zsidó fogyasztási-szövetkezet** alakult „Yeshoorun Cooperative Society“ czimen Londonban. A szövetkezet gondoskodik 1. hogy minden ételnemű, melyet közvetít, kóser legyen; 2. hogy minden fogyasztója, legyen bár tagja a szövetkezetnek, vagy nem, lehetőleg olcsón jó áruhoz jusson; 3. hogy az ételneműek szállításából befolyó tiszta jövedelem a szövetkezet által fenntartandó zsidó-iskola céljaira fordíttassék. A szövetkezet tagja minden zsidó lehet, aki évenként legalább 6 silinggel járul jövedelméhez.

— **Antiszemita ujság megbízhatósága.** Winizában (podoliai kormányzóság) Stawinsky dr. polgármester neje égési sebek következtében, melyeket otthon vigyázatlanságból szerzett, meghalt. Erre a „Kierolianin“ cz. antiszemita lap azt híresztelte, hogy egy zsidó végig nézte, amint a polgármesterné ruhái lángba borultak; de, mert szombat volt, a mentésre még csak kísérletet sem tett. Erre Podolin kormányzója a winizai rendőrséget utasította, hogy az ügyet megvizsgálja. A vizsgálat folyamán a „Kierolianin“ hírével épen ellenkező tény tűnt ki. Stavinsky dr. polgármester, az elhunyt nő férje, maga vallotta, hogy a zsidó azonnal neje mentésére sietett, és ma is mentési kísérlete közben szerzett sebeinek betege.

— **Dolinay Gyula** ifjúsági vállalatának, a „Hasznos Mulattató“-nak újévi első számát vettük, mely telve van a legérdekesebb ifjúsági olvasmányokkal, s rakva szebbnél szebb képekkel. Csupán az első számban a következő ismert nevű íróktól találunk dolgozatokat: Sziklay János, Palágyi Lajos, Várady Antal, Inczédi László, Szabóné Nogáll Janka, Kistelek Ede, Rudnyánszky Gyula, Szomoró Károly. Ezekon kívül még egy csomó jó munka; úgy, hogy a füzet gazdagsága, képeinek szépsége és sokasága meglepi az olvasót. A „Hasznos Mulattató“ jelenleg 16-ik évfolyamát futja. Serdülő fiúk s leányok olvashatják, ámbar Dolinay kizárólag leányok számára is ad ki egy kedves lapot, a „Leányok Lapját“, mely szinte régi lap, 14 ik évfolyamát éli. Ugy ennek, mint a Hasznos Mulattatónak előfizetési ára negyedévre 1 frt, fél évre 2 frt. Az előfizetők rendkívüli kedvezményként minden füzettel egy fél ivnyi külön művet is kapnak, melyek év végén önálló kötetbe foglalhatók, továbbá 3 frt. 60 kr. leszállított áron megszerezhetik a „Történelmi arcképcsarnok“ cz. diszművet, mely elegáns diszkötésben 231 arcképet és életrajzot tartalmaz, melyek egészen az ifjúság igényeihez vannak alkalmazva. Ajánljuk Dolinay kitünő ifjúsági vállalatait a művelt szülők figyelmébe, ennél olcsóbb és megfelelőbb lapot nem nyújthatnak gyermekeiknek. A lap diszes kiállítású, színes borítékba van fűzve s 44 oldalra terjedő változatos, mindig vonzó és érdekkeltő olvasmányt nyújt. Kiadóhivatal: Budapest, Kecskeméti u. 13 sz. a hova szerkesztő neve alatt küldendők az előfizetések.

KADIS.

— **Kompert Lipót beszélya.** —

(7. folyt.)

Ha Jákó ilyen formán festette hazáját, egyik-másik bizony mosolygott magában, mintha nem hinné; de senkinek sem volt bátorsága, hogy határozott szó-

val megadja neki a megérdemelt figyelmeztetést. Pedig szavai Blümele lelkébe mint tüzes szikrák hullottak, melyeket tüzvész idején a vihar szomszédos tetőre hord. A vadregényes, határtalan és fantasztikus Blümele egész valóját kiemelte sarkaiból, s a viszonyok, melyek közt felcseperedett, szemei előtt törtek izzé-porrá; érezte, hogy magából egészen ki van forgatva, kicserélve . . . és az álom, melyet ama szombaton álmodott, valóvá kezdett lenni. Ő és Jákó egymásra nézve egyedül voltak a világon . . . csak vele tánczolt. . . Köröskörül mind eltűntek az alakok, melyek körülfogták; halaványodtak, hús és vér nélküli kísértetökké lettek. Blümele már annyira megfélemedezett magáról, hogy Jákó vállára tette kezét, a melyre ez, ha talpra ugrott és új tánczba kapott, forró csókot nyomott.

Blümele szerelmi világa óriási léptekkel közeledett a válóponthoz.

Főntebb mondtuk, hogy a négykezű Mayer a szombati mulatságokban nem vett részt. Ám ez csak félig-meddig felel meg az igazságnak. Tény, hogy nem ment fel a hegyre; de estefelé, mikor tudomása szerint a társaság hazafelé tartott, egy mellékutra lopódzott, látatlanul a közelükbe, hogy Blümele ruháját legalább távolról lássa lebegni. Egyszer megkésétt, a lányok és fiatal emberek éppen akkor értek a hegy lábához, és ő csak kaczagásuka, csacso-gásukat hallotta már. De ott a széles árnyu körtefa alatt, hol Jákó olyan borzasztóan megsértette, mintha látott volna valakit. Ugy tetszett neki, mintha színes ruha volna az. Mayer áthatóbb tekintettel nézett oda; látóképessége e perczen csodásan megerősödött. . . Nem egy ember volt a fa alatt, — ketten voltak s Blümele volt az egyik és Jákó a másik. Átkarolva tartották egymást, Blümele feje a szép Jákó vállán nyugodott és halk suttogását elhozta a szellő a leskelődőhöz.

Mayer nem látott többet. Hosszu karjaival dühösen csapkodván maga körül, nyomban lerohant a dombról a zsidó utczába. Lélekszakadva állt meg Lőw Jakab háza előtt. El akarta árulni, minek e perczen volt szemtanuja! Velőkgig érő, soha nem érzett fájdalom; szenvedély, minő gyenge természetében soha nem ébredt, járta keresztül kasul lelkét. A ki e pillanatban eltorzult arczába tekinthetett volna, így szólt volna: „Ez nem Mayer, hisz ez tíz évvel fiatalabb.“ De elmúlt. . . Csak az örök Isten tudta, mi ment végbe ebben a kinpadra feszített szivben, midőn Mayer azon ház küszöbétől, melyből egykor szerelmének, üdvének kellett volna karjába omolnia, e halk, magába morzsolt szavakkal lépett vissza:

— Ne tudják meg. Már késő!

A nyár így repült tova, s a nagy ünnepek voltak már a küszöbön, melyek ez idén ősré estek. Újév

előestéjén, hogy az isteni tisztelet végére jártak, a zsidó utcza régi szokásához hiven, Lów Jakabhoz, mint a család elismert fejéhez, valamennyi rokon eljött, hogy neki és Eszternek „áldásos jó évet“ kívánjanak, Mayer is eljött szüleivel. És Lów Jakab, a szíves jóakarát mosolyával, minő fiai halála óta csak ritkán játszadozott ajka szegélyei körül, félre szólította Mayert.

— Mayerkám — szólt, miközben megcsipte fülét — hiszek az Istenben, hogy ez év mindnyájunkra nézve jó év lesz; számodra ép úgy, mint számomra. És ha a mai nap évfordulóján ismét köszönteni jössz hozzám, ne nevezd többé bácsinak.

— Bácsi, az Isten szent nevére . . . kiáltá Mayer ijedten.

De Lów Jakab hirtelen közbevágott, miközben egyik kezével befogta száját

A megrémüléssel még ráérsz, — szólt mosolyogva — ha elérkezik az ideje. De én azt hiszem, nem olyan megrémítő! Nézd, nézd csak őt!

Ujjával Blúmelére mutatott, ki a sok gyertya fényében uszva, szépségének minden pompáját kifejtve, ült egy széken. Ki tudta jobban mint Mayer, hogy Blúmele mily elragadó!

(Folyt. köv.)

Szerkesztői posta.

Czipora. A zsidóknál — kedves Nagysám! — a jótettet *m ic z v á h - n a k* mondják, *m ic z v a h* pedig nem jelent mást, mint *p a r a n c s o t*. A ki sz gényen segít, beteget ápol, szűkölködőnek kenyert, ruhát ad, ügyefogyottat megvigasztal, özvegyet és árvát támogat: az *m ic z v á h t* gyakorol, azaz teljesíti Izrael vallásának *p a r a n c s á t*. A jótékonyt az zsidó hit híveitől követeli és a ki gyakorolja, csak kötelességét teljesíti. Ha ezt veszi tekintetbe — tisztelt Urasszony! — meg fogja érteni, sőt helyeselni is fogja, a min levelemben megütközök, azt t. i. hogy szűkölködő és adakozó közt a zsidóknál a viszony egészen más, mint nemzsidó polgártársainknál. »A keresztény koldus« így hangzik panasza, „megáll az ajtó mögött könyörögve alamsznáért; a zsidó koldus belép szobánkba, mintha otthon volna, beszélget és társalog velünk, mintha csak barátjai volnánk.“ Ugyan, kérdezzük már most mi, melyik a helyesebb? melyik felel meg inkább az emberi méltóságnak, melyik női könyörületességének, gyöngédségének? Nem mindenben — nem-slelkű hölgy! — érdemes utánozni a többséget. A többség — elbíheti Asszonyom! — eme, mint sok más tekintetben sokkal jobban tenné, ha tanulna a kisebbségtől. Emlékezzék csak vissza szüleire, hogy gyakorolták ők jótékonyosságukat, nemes vendégszeretetüket! Kóbor szegény (órech) ha jött a faluba, benyitott a szobába; boldog emlékü atya — ezt Nagysád is mint gyermek akár hányszor láthatta — elibe ment, kezet nyújtott neki a szokásos »so'om atéchem«-mel, leültette és kérdezte — éhes-e? Evés közben atya — a Kegyed atya, Nagysám! — kikérdezte az órech, hová való, mióta van uton, van-e családja, hol hált és merre igyekszik? Ha fáradtnak mondta magát, ott tartották éj-jelre, jóságos édes anyja ágyat vettetett neki, és megvizsgálta maga is, elév jó-e a rögtönözött fekhely; hajnalba, ha megimádkozott, eggelít is kapott, az adomány sem maradt el és kölcsönös

áldásmondások közt szülei az »órech«-től elbucsztak. S Ön, e szülők gyermeke, panaszkodik, hogy a »zsidó koldus, «miért nem áli meg könyörögve künn az ajtó mellett, mint ez a „szomszéd uraságnál szokás!« — Nemes elődei nem is tudták, hogy létezik „zsidó koldus« is, ők a kóbor szegényt is „vendég“-nek (órech) mondták, míg velük lakó szegényeiket az irás szavai szerint családjuk tagjainak tekintették. O, Nagysám, be sokkal szebb, érdemesebb, tiszteletre-méltóbb, nemesebb és fenségesebb volt ez így!

Sch. H. urnak Helyben. Midrás, tisztelt uram, nem egy könyv, hanem egy egész nagy irodalom. Alkalmilag elmondunk felele egyet-mást.

Hitközség. Minden községnek csak olyan papja van, a minőt megérdemel. Kétszer igaz ez a zsidó hitközségeknél és a zsidó papoknál Magyarországon, a hol például a bogácsi hitközségnek hajszálnyival sincsenek kevesebb joga a pestinél, a hol a szalmali „főrabbi“ épúgy maga püspöke és pápája, akár a pozsonyi rabbi. És ha rabbijuk mindjárt kikeresztelkedik, és községe tovább is megtartja rabbinak, biz az, a mi viszonyaink közt rabbinak marad s el nem mozdíthatja, sem pesti, sem pozsonyi rabbiság, sem az országos iroda, sem Reich Ignác.

Dr. Ph. G. urnak. A talmudban olvassuk: „Az emberek négy osztálya soh'sem fog részesülni a sechina (Isten fenségének) fogadtatásában: a rágalmazók osztálya, a hazugok osztálya, a hizelegzők osztálya és a csufolkodók osztálya (ארבע כתות אין מקבלות פני שכינה כת לצים כת חנפים וכת מספרי לשון הרע). Az az uri ember rágalmaz, hazudik, hizeleg és csufolkodik paszióból, foglalkozásból, természetből vagy gonoszságból és mégis úgy tesz mintha sechina, az angyali karok és maga a Mindenható is az ő kedves pertu pajtásai volnának és Önök — hisznek neki!

Bál Dikduk. V. Károlynak tulajdonított amaz ismert mondas, hogy olaszul beszél a szeretőjével, francziául a barátjával, spanyolul az istennel, németül a katonákkal és csehül az ördöggel: nem egészen eredeti, a mennyiben egy sokkal korábbi zsidó bölcs hasonló beosztást állított fel a következőkben: A görög nyelv az ének nyelve, a latin a háborué, a szyr a panaszé, a héber a beszédé.

Zalai. Ha zsidó theologusról azt mondják: »nem ismeri az ötödik Sulchan Arucht« azt értik alatta, hogy sokat tud, de nem okos ember. A Schulchan Aruchnak ugyanis csak négy része van, az ötödik az, melyet megtanulni nem lehet; vele születni kell.

P—G. A talmudban gyakran előforduló »hedjut« kifejezésben könnyen felismerhető az »idiot« kitétel.

K. J. urnak Pécs. Köszönet szíves közreműködéséért. A megnevezett uraknak lapokat küldtünk. Eredményről egyelőre nem értesíthetjük.

Sch. A. urnak Veszprém. Ez aztán derék, bravó! Köszönet.

Alsó Kubin. 1. Tudtommal nem jelent meg. 2. Sturm Albert a »Pester Lloyd« belmunkatársa; tanári állásáról lemondott. Hogy Önök büszkéek rá, erre van is okuk. 3. »A megnevezett uriember «tévedésből» tette magáévá.

G. M. urnak Hajdu-Nánás. Különös és egészen új, hogy a miniszter azért nem fogadja el az alapszabályokat, mert új egyletüknek héber neve van! Végtére Chevra Kadisa, Talmud Tora, Poel Czedek, Malbis Arumim, Tiferesz Bachurim, Écz Chajim, Tomec'i Oni, Kanfé N'sorim stb. szintén nem mondható valami tösgyökerez szittyá elnevezésnek, de azért ezen és meg számtalan hasonló nevű zsidó egylet szépen, lékében, fennáll. Ha azonban a miniszter a héber név mellett ennek magyar fordítását is akarja, ez csak jogos követelmény. A „Miszgov Ladock“ kitétel a magyar »Segítség«-gel adhatják vissza. »Miszgov Ladock« szó szerinti fordítása azt jelenti ugyan, hogy »Oltalom a megszorultnak« (E kitétel előfordul Zsoltárok 9. fejezet 10. versében, mely így hangzik: Vihi Hásém m i s z g o v l a d o c h, miszgov l'itosz báczoró; magyarul: Az Örökkévaló oltalma léssen a megszorultnak, oltalom a nyomoruság idejében) minthogy

azontan ilyen magyar elnevezés kissé ügyetlenül hangzanék, s mint-hogy egyesületük célja, segíteni a beteggé lett szegény családfő hozzátartozóit, betegágyat fekvő szegény asszonyokat stb. a „Segítség» elnevezés teljesen megfelel. Hogy új kifogást a miniszteriumban ne tessenek, jó lesz, ha ismételt beadványukban a „Miszgov Ladoch» kitélt itt említett módon magyarázzák, és a »iMszgov Ladoch» után vagy alája mindjárt a „Segítség» elnevezést írják.

P. B. urnak Keresztes. Minthogy stlygyakorlatokat nem szoktunk közölni, válogatott, cifra betűkkel megírt gyönyörű cikkét rendelkezésre bocsájtsuk.

„The Gresham» életbiztosító-társaság Londonban. Előttünk fekszik ezen életbiztosító-társaságnak évi jelentése az 1887. jun. 30-án véget ért 39-ik üzleti évre vonatkozólag. E jelentés a részvényesek 1887. nov. 29-én tartott rendes közgyűlésében terjesztett elő. Kiemeljük belőle a következő fő momentumokat:

A lefolyt év eredménye fölötte kedvező volt. Be-nyújtott összesen 6124 biztosítási ajánlat 58,038,525 franknyi összegről, melyek közül 5448 fogadtatott el 48,901.000 ir. biztosítási összegről. A díjbevétel, leszámítva a viszont-biztosításokra kiadott összeget, 14,779,357.61 frank volt. A kamatszám- mérlege 3,899,035.52 frank volt, mely hozzáadva a díjbevételhez, 18,678,393.10 frankra emelte a társaság évi be- vételét. Életbiztosítási kötvények után a társaság ál- tal a lefolyt évben 7,038.706,46 frank lett kifizetve. A biztosítási és járadékalapok 3,350,230.10 frankkal növekedtek. Az üzleti év végén az összes aktívák 97,872,236.56 frankra rugtak.

HIRDETÉS.

Pályázat.

A **budai** izr. hitközségben 1881. évi má- jus 1-én **600** frt évi fizetéssel és szabad lakás- sal javadalmazott II. kántori állás töltendő be. Megkivántatik, úgy az önálló, mint korkisére- tében történő előimádkozáshoz való képesség és a Koreh szerepének betöltése, továbbá képe- sítés a s'chitasz ófósz-ra.

Pályázók, kik 35-ik életévet még nem ha- ladták meg, kérvényeiket koruk (születési bizo- nyítvány föltétlen szükséges), családi állapotuk és eddigi alkalmazásuk bevallásával 1888. évi feb- ruár 5-ikéig sziveskedjenek beküldeni. Később beérkező, vagy kellően fel nem szerelt kérvé- nyek nem vétetnek tekintetbe. A próbaelőadá- sok megtartására meghívások küldetnek. A szer- ződtetettnek uti és az átköltözködési költségei megtérítetnek.

Budapest, 1887. december 18-án.

A budai izr. hitközség előljárósága.

Pályázat.

A siklói izr. hitközségnél a Schochet, Kohré és Mohl-állás folyó évi április hó 1-én lesz be- töltendő.

Évi fizetés **400** frt és szabad lakás. Pá- lyázni kívánók tartoznak minősítésüket, úgy eddigi alkalmazásukat, családi állapotukat, s igazoló bizonyítványukat legkésőbb folyó évi február hó 15-ikéig benyújtani.

Csak az alkalmazottnak, kinek a magyar és német nyelvet birnia kell, az előljáróságtól meg- határozott uti költségek térítettnek meg.

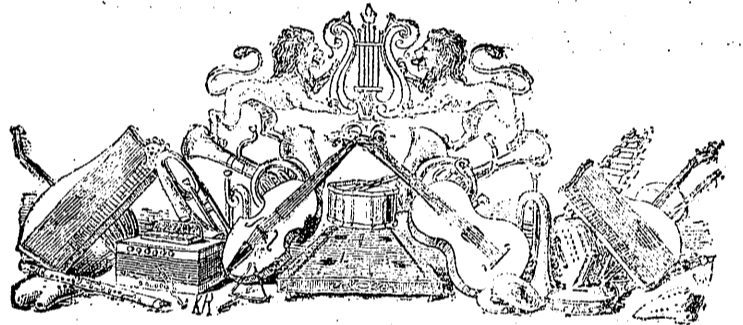
Kelt Siklóson, 1888. január hó 10-én.

Kohn Lajos,
hitközségi elnök.

Sternberg Armin

a hangszergyára Budapesten, VII. Kerepesi-ut 36.

(szemben a Rókus-kórházzal)

Legújabb **Harmonika-Fuvola** 12 billentyűvel, kellemes hangokkal; bárkinek igen kellemes mulató-eszköz. Ara: 2 frt. Mindennemű hangszer nagy raktára. 200 kép- pel díszített nagy hangszerkatalogus kívánatra ingyen. Harmonikáról külön árjegyzék. Javítások pontosan tel- jesítetnek.

Fontos regálebérőknek.

Rum, slivovitz, törköly, likörök s mindennemű szeszes italok készíthetők, hideg uton, készülékek nélkül az én jutalmazott essenciáim s ätherikus olajaim által stb.

Watterich Arnold, Budapest.

VII. Dohányutca 1. Huszárház; az izr. templom- mal szemközt. Manipulációs könyvek és árjegyzékek minden nyelven ingyen. Essenzia, savtalanító por, bortisz- tító por, glycerin, vizahólyag s szerek mindenféle bor- betegség ellen.